

KONU İNSANLIĞIN HAFIZASI TARİH

İNSANLIĞIN HAFIZASI TARİH

Geçmiş ve gelecek bilincine sahip tek varlık olan insan, sahip olduğu tecrübeleri geçmişten edinir ve bunu gelecek nesillere aktarır. Bunun için de tarih bilimine ihtiyaç duyar.

Farklı dönemlerde, tarih hakkında değişik tanım ve yorumlar yapılmıştır.

Herodotos (Herodot) (MÖ 484-425),

İbn-i Haldun (1334-1406), **Leopold von Ranke** (Lepold fon Ranke) (1795-1886), **Ahmet Cevdet Paşa** (1822-1895), **Halil İnalçık** (1916-2016) gibi tarihçiler birbirinden farklı dönemlerde, tarih hakkında olmazsa olmaz değişik tanım ve yorumlar yapılmıştır. Bu farklılıklar bir görüş ve düşünce çeşitliliği olarak kabul edilmelidir -Tarihin tanımında ulaşılan ortak söylem şöyle verilebilir:

Tanım: İnsan topluluklarının, geçmişteki her türlü etkinliklerini, neden-sonuç ilişkisi içinde, yer ve zaman göstererek, kaynaklara dayalı olarak, doğru ve objektif bir şekilde inceleyen, araştıran sosyal bilime **tarih** denir.

Tarihin Konusu: İnsanoğlunun meydana getirdiği faaliyetler (siyasi, askerî, sosyal, ekonomik kültürel, dinî, mimari) değişimler ve eserlerdir. Bunlar; gibi alanlardan oluşabilir.

Tarih biliminin yöntemi nedir?

Sosyal bir bilim olan tarih, bilinmeyene yönelerek onu kendi yöntemleriyle keşfetmeye çalışır ve bilimsel bilgiyi ortaya çıkarmak için kaynaklardan yararlanır. Çünkü kaynak olmadan tarihî gerçekleri ortaya çıkarmak ve onları yazmak mümkün değildir.

Kaynak (Belge bulma)

-Tarihî bilgiye kaynaklık eden malzemelerdir.

-Kaynaklar oluştuğu döneme ve tarihçinin kullanım önceliğine göre Birinci elden kaynaklar ve ikinci elden kaynaklar şeklinde guruplara ayrılır.

1-Birinci elden kaynaklar:

-Olayın geçtiği döneme ait belge ve buluntulardır:

Kitabe, abide, arkeolojik buluntu, para vb

-Tarihi olaylar hakkında aracısız bilgi veren kaynaklardır.

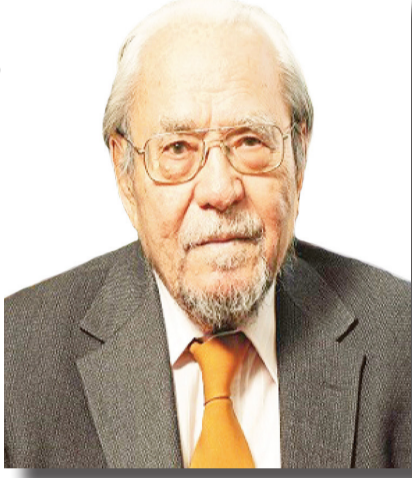
-Olayı doğrudan yaşayan gören veya çağdaş olanların verdikleri bilgilerdir.

-O döneme ait o dönemi anlatacak materyallerdir.

2-ikinci elden kaynaklar:

-Tarihi kaynaklar kullanılışlarına göre iki türdür.

-Olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen eserlerdir.

Kaynakların Sınıflandırılması

a-Sözlü kaynaklar

-Halk arasında ağızdan ağıza söylenerek günümüze ulaşmış anonim bilgilerdir. (Destanlar, mitoslar, efsaneler, atasözleri vs.).

b- Yazılı kaynaklar

-Tarih devirlerinin aydınlatılmasında yararlanan kaynaklardır.

-Yazıtlar (kitabe), tabletler,

-Kitaplar (Tarih kitapları, biyografi, otobiyografiler, monografiler)

-Resmi belgeler (Ferman, berat, antlaşma vs.)

c- Sesli ve görüntülü kaynaklar

-Resimler, fotoğraflar, filmler, video bantları vb..

d-Gerçek eşya ve nesnelere:

Arkeolojik buluntular ile tarihî eşya ve nesnelere.

Tarih Ve Diğer Bilimler

1 – Tarih geçmişte yaşanan olaylardır ve üzerinden belli bir zaman geçmiştir.

2 – Tarihi olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi vardır.

3 – Belli bir coğrafi yerde ve belli bir zaman içerisinde meydana gelir.

4 – Olaylar belgelere dayanır.

5 – Tarihi olaylar tekrarlanamaz. (Tarih araştırmalarında bu yüzden **deney ve gözlem** kullanılamaz.)

6 – Olaylar tek bir nedene bağlı olarak açıklanamaz. (Bir olayın pek çok maddi ve manevi nedenleri vardır.)

7 – Olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisi tarihi olayların kesintisiz olarak devam etmesini sağlar.

8 – Tarihi olayların belli bir kanun ve kuralı yoktur.

9 – Tarihi olayların sonuçları bulunan yeni belgelerle değişebilir.

10 – Tarihi olayları doğru değerlendirmek için o zamanın koşulları dikkate alınmalıdır.

Tarihçi; siyasi, askerî, kültürel, sosyal veya biyografik çalışmalar yaparken coğrafya, sosyoloji, felsefe, ekonomi, kronoloji, etnografya, hukuk, heraldik, arkeoloji, sanat tarihi, dil bilimi gibi farklı bilim dallarından yararlanır.

Kronoloji: Zaman bilimi.

-Geçmişten günümüze meydana gelen olay ve olguların zamanını tespit ederek sıralar.

Coğrafya: Yer bilimi.

- Tabiat ve yer şekillerinin insan toplulukları üzerindeki etkisini inceleyerek tarihe yardımcı olur.

-Coğrafya İnsan ve mekânın karşılıklı etkileşimini araştırır.

Arkeoloji:

-Kazı bilimi.

-Kazı yoluyla toprak ve su altında kalmış eserleri bulup inceleyen bilim.

-Özellikle tarih öncesi devirlerin aydınlatılmasında tarihe yardımcı olur.

Heraldik:

-Tarihte devletlerin kullandığı armaları inceler.

Etnografya:

-Toplumların örf, âdet, gelenek ve yaşayışlarını inceler.

Antropoloji :

-İnsan ırkını inceler ve kültürlerin gelişimini araştırır.

Nüvizmatik: (Meskûkat) :

-Tarih içerisinde basılan paraları inceler.

Paleografya: Eski yazılar bilimi.

-Yazıları, alfabeleri ve bunların zaman içerisindeki değişimlerini inceler.

Filoloji:-Dil bilimi.

- Filoloji Dillerin tarihini, gelişimini ve değişimini araştırır.

Epigrafi: Kitabeleri inceler, Orhun yazıtları gibi.

Kimya :(Karbon 14 metodu),

-Buluntuların tarihlendirilmesinde yardımcı olur.

Diplomasi: Resmi belgeleri inceleyen bilim.

-Siyasi belgelerin cins, şekil ve içerik olarak değerlendirilmesini yapar.

Arkeometri:

Arkeolojik buluntuları tarih sırasına göre tasnif eder,

SORULAR

SORU 1:

Aşağıdakilerden hangisi araştırma yapan bir tarihçinin doğru değerlendirmeler yapabilmesi için dikkat etmesi gereken durumlardan biri **değildir**?

- A) Olayın geçtiği döneme ait kaynaklara başvurulması
- B) Olayın geçtiği dönemin koşullarını dikkate alması
- C) Olayın geçtiği zamanı ve mekânı doğru ilişkilendirmesi
- D) Olayın sebep ve sonuçları arasındaki bağlantıları dikkate alması
- E) Olay ve olayın kahramanları ile duygusal bağ kurması

Cevap : E

SORU 2:

Aşağıdakilerden hangisi tarihe yardımcı bilim dallarından olan Nüvizmatik (Meskukat-Sikke) biliminin tarihi araştırmalara katkı sağladığı durumlardan biri **olamaz** ?

- A) Devletlerin ekonomik gücü
- B) Devletlerin siyasi tarihi
- C) Devletlerin diplomatik ilişkileri
- D) Devletlerin ekonomik ilişkileri
- E) Devletlerin kullandığı alfabe

Cevap : C

SORU 3:

İnsanlık tarihinin, tarih öncesi dönem olarak da adlandırılan sürecinin araştırılıp gün yüzüne çıkartılmasında tarihe yardımcı bilim dallarından hangisinin katkısı **yoktur**?

- A) Antropoloji
- B) Arkeoloji
- C) Coğrafya
- D) Paleografya
- E) Sosyoloji

Cevap :D

